

Redovisning av uppdrag om kunskapssammanställningar om elevhälsa och stöd

Innehåll

Redovisning av uppdrag om kunskapssammanställningar om elevhälsa och stöd.....	1
1. Sammanfattning	2
2. Inledning	2
2.1 Bakgrund.....	3
2.2 Uppdragets syfte och mål.....	4
2.3 Vägval	4
Urval och prioriteringar.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3. Genomförande.....	5
3.1 Samverkan och behovsinventering	5
3.2 Myndigheternas arbetsprocesser	6
3.3 Kvalitetsgranskning	6
3.3 Kommunikation	7
4. Publikationer	7
4.1 Skolverket	7
4.2 Skolforskningsinstitutet.....	8
4.3 SPSM	9
5. Uppföljning och utvärdering.....	9
6. Slutsatser och kommentarer	11
Referenser	13

1. Sammanfattning

Här slutredovisas Skolverkets, Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) och Skolforskningsinstitutets gemensamma uppdrag att ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd, som gavs i regleringsbrev för 2022.

Uppdraget är en följd av ett förslag i utredningen Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (SOU 2021:11) och syftar till att sammanställa och tillgängliggöra kunskap om olika aspekter av hur arbetet med elevhälsa och stöd kan stärkas. Kunskapssammanställningarna ska bidra till att förbättra målgruppernas möjligheter att välja effektiva insatser för att elever ska nå utbildningens mål.

Sammanställningarna utgör innehållsmässigt nedslag inom de omfattande områdena elevhälsa och stöd, och speglar några olika aspekter där behov av kunskap har identifierats. Skolverket sammanfattar kunskap om arbete med bedömning för hållbart lärande medan SPSM tar fram en kunskapssammanställning om arbete med att främja skolnärvaro och förebygga frånvaro. Skolforskningsinstitutet bidrar med två sammanställningar som berör tidiga insatser inom språk-, läs- och skrivutveckling.

En slutsats från arbetet är att skolmyndigheterna redan bidrar med kunskap inom områdena elevhälsa och stöd. Dock finns mycket ytterligare kunskap att lyfta fram, vilket sammanställningarna försökt att göra. Det är också positivt att myndigheterna samverkar.

2. Inledning

I regleringsbrev för 2022 anges att Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet ska ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser i syfte att elever ska nå utbildningens mål. Uppdraget är en följd av ett förslag som gavs i utredningen Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (SOU 2021:11).

Vidare anges att i de fall det är relevant bör myndigheterna föra en dialog med Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Skolverket har enligt uppdraget det övergripande ansvaret och är sammankallande för uppdraget. Uppdraget ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2024.

För uppdraget finns en arbetsgrupp samt en chefsgrupp med representanter för de tre medverkande myndigheterna. Arbetet har genomförts i kontinuerlig samverkan och dialog mellan de tre myndigheterna.

2.1 Bakgrund

De utmaningar som ligger till grund för uppdraget, så som det framställs i SOU 2021:11, är omfattande. Det handlar om grundläggande aspekter i skolans ansvar enligt skollagen, där det framgår att skolans uppdrag är att främja alla barns och elevers utveckling och lärande, ta hänsyn till barns och elevers olika behov och ge stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt¹. Skollagen stipulerar vidare att elevhälsans uppdrag är att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete och arbetet ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande². Dessutom anger skollagen att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet³.

Sambandet mellan barns och ungas hälsa och lärande i förskola och skola är väldokumenterat i forskning och beskrivs som dubbelriktat⁴. Det innebär att all verksamhet i förskola och skola utgör den miljö som påverkar barns och ungas möjligheter att nå utbildningens mål. SOU 2021:11 pekar på att skolor ofta söker anledningar till skolsvårigheter i brister hos eleven, det vill säga att elever blir bärare av problem. Utredningen menar att skolor i stället ska undersöka hur undervisningen och lärmiljön är utformad och hur dessa bör anpassas för att möta elevers olika behov.

Grundförutsättningen för att så många elever som möjligt ska kunna nå kunskapskraven⁵ är att undervisningen håller hög kvalitet och utgår från elevernas individuella behov. De utmaningar som uppdraget riktas mot handlar om att stödet till elever som riskerar att inte nå kunskapskraven fungerar otillfredsställande. Många lärare och skolledare anser att de saknar tillräcklig kompetens när det gäller att utforma adekvata insatser och elever får inte alltid tillräckligt med, eller rätt sorts, stöd. Arbetet med elevhälsa och stöd hamnar inte sällan utanför skolans dagliga verksamhet och utgörs dessutom ofta av åtgärdande insatser. Detta trots att elevhälsoarbetet främst ska främja lärande, utveckling och hälsa, samt förebygga svårigheter och ohälsa.

Rektorer och huvudmän saknar ibland kunskap om elevhälsans uppdrag och arbetssätt samt om hälsoperspektivet i stort. Detta kan vara en bidragande orsak till att det förekommer brister i det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller

---

¹ 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § Skollagen.

² 2 Kap 25§ Skollagen.

³ 1 kap 5 § Skollagen.

⁴ Hälsa för lärande, Skolverket 2019

⁵ Här används de formuleringar som återfinns i SOU 2021:11. Nuvarande motsvarande formuleringar: uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper

dessa aspekter. Det leder i sin tur till att arbetet med elevhälsa och stöd ofta saknar styrning i ett strategiskt perspektiv. I SOU 2021:11 lyfts att rektorer och lärare upplever svårigheter att få tillgång till relevant forskning, studier och kunskapssammanställningar inom området elevhälsa och stöd. Rektorer och lärare jämför och värderar dessutom inte alltid arbetsformer och metoder för att säkerställa att de baseras på relevant forskning och bäst svarar mot elevernas och de verksammas behov. I SOU:n lyfts vidare att kunskapsunderlag från olika typer av forskningsstudier kan bidra med viktig kunskap samt att forskning om undervisning långt ifrån alltid handlar om att mäta effekter.

Sammanfattningsvis kan konstateras att uppdragets områden – elevhälsa och stöd – är omfattande och komplexa vilket återspeglas i de utmaningar som uppdraget riktas mot.

2.2 Uppdragets syfte och mål

Myndigheternas uppdrag är alltså att, med bakgrund i SOU 2021:11, ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd. Målgrupper för dessa kunskapssammanställningar är professionella i skolväsendet d.v.s. skolhuvudmän, rektorer, lärare, elevhälsans professioner och andra verksamma inom förskola och skola, i skolformer där lagstadgad elevhälsa och/eller lagstadgat stöd finns.

Utifrån uppdragsformulering och bakgrundsbild har följande syfte och mål med uppdraget konkretiserats.

Syfte

Det övergripande syftet med regeringsuppdraget är att inom områdena elevhälsa och stöd ta fram kunskapssammanställningar som kan bidra till att förbättra möjligheterna för uppdragets målgrupper (se beskrivning ovan) att välja effektiva insatser i syfte att elever ska nå utbildningens mål. Sammanställningarna ska tillgängliggöra kunskap om hur arbete som berör elevhälsa och stöd kan stärkas.

Mål

Kunskapssammanställningarna ska:

- ge stöd till målgrupperna i att välja och utforma insatser som kan stärka barns och elevers utveckling, lärande och hälsa,
- lyfta frågeställningar, arbetsformer och metoder som är relevanta för målgrupperna,
- vara tillgängliga och användbara för målgrupperna i deras kontext.

2.3 Vägval

Skolmyndigheterna arbetar redan aktivt på flera sätt för att bidra till det arbete som skolväsendets professionella gör inom elevhälsa och stöd.

Kunskapssammanställningarna inom ramen för detta uppdrag fokuserar därför på några av de områden där det idag saknas användbara sammanställningar som når ut till de professionella i målgrupperna (se 3. Genomförande).

Utgångspunkten för kunskapssammanställningarna är att förskolans och skolans arbete ska ske utifrån ett helhetsperspektiv, vilket omfattar lärande, utveckling och hälsa. I det arbetet ingår att ge eleverna ledning, stimulans och stöd, som ska ske på individ-, grupp- och organisatorisk nivå. Det skapar förutsättningar för alla barns och elevers utveckling och möjligheter att nå målen. Arbetet ska genomföras med ett förebyggande och hälsofrämjande fokus.

Myndigheterna har beslutat att ta fram systematiska forskningsöversikter och en kunskapsöversikt:

- Skolverket: En kunskapsöversikt inom serien Forskning för skolan
- SPSM: En systematisk forskningsöversikt
- Skolforskningsinstitutet: En systematisk forskningsöversikt och en sammanställning inom serien Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar.

För att tydliggöra uppdraget och hur myndigheterna kan ta sig an det har även gemensamma uttolkningar av centrala begrepp i uppdraget tagits fram av arbetsgruppen. Exempel på dessa är uttolkningar av begreppen kunskapssammanställningar och effektiva insatser, bland annat i relation till de olika myndigheternas redan etablerade publikationsserier.

3. Genomförande

I genomförandet av uppdraget har delar av arbetet samordnats mellan de tre medverkande myndigheterna, medan det interna arbetet med respektive publikation följer de rutiner som finns inom varje myndighet.

3.1 Samverkan och behovsinventering

För uppdraget har en arbetsgrupp samt en chefsgrupp med representanter för de tre medverkande myndigheterna inrättats. Den myndighetsövergripande arbetsgruppen har samordnat det gemensamma arbetet som innefattar att dra upp riktlinjer för arbetet, enas om gemensamma utgångspunkter och uttolkningar, göra avgränsningar och prioriteringar, ge återkoppling på urval av inriktning, att löpande kvalitetsgranska arbetet samt enas om gemensamma ramar för kommunikation och utvalda delar av gemensam uppföljning och utvärdering.

Avstämningar med chefsgruppen, där representanter på chefsnivå från respektive myndighet ingår, har genomförts regelbundet under arbetets gång. Fokus i dessa diskussioner har varit gemensamma överväganden. Ansvarig chef på respektive

myndighet har dock fattat beslut om det som gäller den egna myndighetens arbete.

Som en del av förarbetet har samråd genomförts med representanter för Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen. Under samrådet diskuterades bland annat myndigheternas respektive förslag på tematiska inriktningar inom uppdraget. Samrådet bekräftade att dessa hade relevans för uppdragets målgrupper. Samrådet betonade även vikten av att elevhälsans professioner är en del av målgrupperna för publikationerna, samt vikten av att tydliggöra huvudman och rektors ansvar inom ramen för uppdraget.

Elevhälsa och stöd innefattar breda områden. För att få syn på eventuella utmaningar och behov av kunskap hos målgrupperna inom områdena har en del av det gemensamma förarbetet därför bestått i att gå igenom rapporter och andra underlag⁶. Samtal med utvalda forskare inom de aktuella områdena har också genomförts. Utifrån genomgången har respektive myndighet tagit fram förslag på inriktning och tematik för den egna myndighetens kunskapssammanställning/ar, som därefter förankrats i chefsgruppen.

Innehållet i sammanställningarna ringar in utmaningar och centrala områden inom elevhälsa och stöd med stor betydelse för elevers lärande, utveckling och hälsa.

Val av innehåll för sammanställningar utgår från följande kriterier:

- konstaterade behov utifrån olika typer av underlag som används i myndigheternas arbete,
- kunskapsområden som pekas ut av redan befintliga forskningsöversikter eller andra systematiska sammanställningar,
- uttryckta önskemål/behov från professionella i målgrupperna,
- behovsinventering utifrån redan publicerat material eller material under framtagning från de tre myndigheterna.

En verksamhetslogik, det vill säga ett arbetsverktyg som visar en tänkt händelsekedja från aktiviteter och prestationer till effekter på olika lång sikt, har tagits fram som stöd för uppdragets inriktning.

3.2 Myndigheternas arbetsprocesser

Kunskapssammanställningarna har, utifrån de arbetsprocesser som respektive myndighet har, olika format och kommer att publiceras vid olika tillfällen.

3.3 Kvalitetsgranskning

Arbetet med kvalitetsgranskning i uppdraget följer de processer som finns på respektive myndighet. Under arbetets gång har innehållet i publikationerna även

---

⁶ Exempelvis Alloudi, M (2022), SOU 2016:94 samt Skolverket Dnr 2020:281-1

granskats i flera steg av hela arbetsgruppen samt av ytterligare sakkunniga medarbetare från de tre myndigheterna. Syftet är att säkerställa en gemensam begreppsanvändning, undvika överlapp, samordna olika delar av uppdraget, samt att ytterligare bidra till kvalitet i sammanställningarna genom att dra nytta av den kompetens som finns inom de tre myndigheterna. Respektive myndighet är ansvarig för den egna publikationen och för att omhänderta synpunkter under arbetets gång.

3.3 Kommunikation

Arbetsgruppen har tillsammans med myndigheternas kommunikationsavdelningar tagit fram gemensamma kommunikationsunderlag. Arbetsgruppen har enats om gemensamma skrivningar som ska användas i kommunikativt syfte när publikationerna lanseras och publiceras.

Arbetet har också innefattat en diskussion kring den av SOU 2021:11 identifierade bristen att skolmyndigheternas utbud av material inom området elevhälsa och stöd generellt kan upplevas som svårt att hitta rätt och orientera sig i av målgrupperna. Det finns därför ett konstaterat behov av att tydligare samla material inom ett och samma område och att göra det mer tillgängligt, något som också tas upp i Implementeringsplan inför skollagsförtydligande om elevhälsan⁷. Arbetsgruppens slutsats är att detta behov inte kan rymmas eller uppfyllas inom ramen för detta uppdrag, men att behovet skulle kunna lyftas exempelvis inom regeringsuppdraget om översyn av webbplatser och forskningsspridning⁸.

4. Publikationer

De framtagna produkterna kommer att publiceras vid olika tillfällen, med anledning av att de tar olika lång tid att producera.

4.1 Skolverket

Skolverket tar fram en kunskapsöversikt om bedömning för hållbart lärande inom serien Forskning för skolan, som är ett tydligt definierat format inom myndigheten. Kunskapsöversikten sammanställer resultat från forskning och annan systematiskt framtagen kunskap, såsom myndighetsrapporter och dokumenterade utvecklingsarbeten, om hur skolor kan arbeta främjande och förebyggande för att motverka stress och psykisk ohälsa i relation till prestation och bedömning.

Innehållet kan delas in i fyra huvudsakliga delar som alla berör bedömning i relation till ett hållbart lärande:

---

⁷ Skolverkets Dnr 6.1.1-2023:723

⁸ U2023_02135 Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning

- Helhet och lärande: lägesbeskrivning, kunskapssyn, aspekter som till exempel motivation
- Elevperspektiv
- Lärar-/undervisningsperspektiv
- Organisationsperspektiv: skolkultur, centrala aktörer, ansvar

Följande forskare medverkar i framtagandet av översikten: Håkan Löfgren och Effrosyni Terzoglou, Linköpings universitet; Christian Lundahl, Örebro universitet; Pia Skott och Larissa Mickwitz, Stockholms universitet samt Anders Jönsson, Högskolan Kristianstad. Forskarna fungerar som skribenter till sina respektive delar, men också som granskare av varandras material.

Publicering sker preliminärt i januari 2024 som nedladdningsbar pdf i linje med myndighetens strategi att minska tryckt material.

4.2 Skolforskningsinstitutet

Skolforskningsinstitutets två sammanställningar berör båda området tidiga insatser inom språk-, läs-, och skrivutveckling.

1. Att stödja elevers skrivutveckling i F-3

Syftet med den här systematiska forskningsöversikten är att ge lärare och andra verksamma inom skolan kunskap om hur skrivundervisningen kan utformas i tidiga skolår, för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att elever ska nå lärandemålen. Översikten kommer att belysa främjande och förebyggande undervisning, också för elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Stavning och kvalitativt skrivande är exempel på kunskapsområden som ingår.

Översikten genomförs av en projektgrupp på Skolforskningsinstitutet i samarbete med två externa forskare: Åsa af Geijerstam, Uppsala universitet, och Jenny Magnusson, Södertörns högskola.

Planerad publicering är hösten 2024.

2. Språkutveckling och social inkludering – att stödja barn med ett annat modersmål än svenska i förskola och förskoleklass⁹

Syftet med forskningssammanställningen är att kartlägga och synliggöra arbetssätt och insatser som visat sig vara effektiva för att stödja språk-, läs- och skrivutveckling, och social inkludering för barn med ett annat modersmål än majoritetsspråket i förskola och förskoleklass. Elever med ett annat modersmål än svenska är en grupp som i hög grad riskerar att inte nå kunskapsmålen. Tidiga

⁹ Språkutveckling och social inkludering. Att stödja barn med ett annat modersmål än svenska i förskola och förskoleklass. Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar 2023:01. Solna: Skolforskningsinstitutet. [Språkutveckling och social inkludering - Att stödja barn med ett annat modersmål än svenska i förskola och förskoleklass](#). Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar 2023:01. Solna: Skolforskningsinstitutet: ISSN 2003-3664

insatser redan i förskolan kan göra skillnad. Relationen mellan lärande och välbefinnande är viktig.

Resultaten i sammanställningen baseras på sju internationella systematiska forskningsöversikter, som sökts fram och valts ut genom en systematisk process. Sammanställningen är en breddad publikation inom serien Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar. Syftet med serien är att utifrån en svensk kontext tillgängliggöra och kommentera resultat från redan publicerade översikter. Sammanställningen har genomförts av en projektgrupp på Skolforskningsinstitutet i samarbete med en extern forskare, Eva Siljehag, Stockholms universitet.

Sammanställningen publicerades i augusti 2023.

4.3 SPSM

SPSM tar fram en systematisk forskningsöversikt som sammanställer resultat från forskning om vilka insatser i skolan som kan ge förutsättningar för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro. Vilka är insatsernas effekter och vad är upplevelsen av dem? Vad gäller elevers möjligheter att nå kunskapskraven så påverkas det av skolans och undervisningens kvalitet liksom av elevens hälsa och närvaro i skolan. Skolfrånvaro är en tydlig och självklar riskfaktor för elevers måluppfyllelse i skolan. Funktionsnedsättning eller behov av stöd lyfts ofta som en riskfaktor för skolfrånvaro. Det är inte en funktionsnedsättning i sig som ger frånvaro utan funktionsnedsättningen i kombination med brister i skolmiljön.

Översikten kommer primärt att sammanställa forskning som:

- studerar insatser som genomförts på och av skolor eller i nära samverkan med skolor,
- studerar insatser inom förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola eller motsvarande skolformer i andra länder,
- studerar främjande och förebyggande insatser som genomförts på en generell nivå, det vill säga insatser som riktar sig till alla elever.

I översikten sammanställs och analyseras resultat från empiriska studier, vilka sökts fram och valts ut på ett systematiskt sätt utifrån översiktens syfte.

Följande forskare medverkar i arbetet med översikten: Malin Gren Landell, Stockholms universitet, Martin Karlberg, Uppsala universitet.

Publicering planeras till hösten 2024.

5. Uppföljning och utvärdering

Uppföljningar av respektive publikation kommer att ske enligt de rutiner som respektive myndighet har för sina publikationsformer och redovisas i

myndigheternas övergripande årsredovisningar. Det handlar främst om myndigheternas mätbara resultat i form av nedladdningar eller spridning av tryckt material.

Relaterat till de mål som ställts upp för uppdraget konstaterar arbetsgruppen att för att kunna följa upp dessa så som skulle vara önskvärt behövs en tydlig involvering av målgrupperna. Det är en insats som behöver ligga längre fram i tiden och därför inte kan inrymmas i den här redovisningen. Myndigheterna saknar dessutom i stor utsträckning tillgängliga verktyg för att kunna följa upp i vilken omfattning målgrupperna upplever att sammanställningarna ger stöd och kan få önskad effekt.

En utvärdering av myndigheternas gemensamma arbete i uppdraget genomfördes i november 2023. De som involverats i uppdraget besvarade några korta frågor om hur arbetet fungerat.

I utvärderingen framkom att arbetsgruppen upplever att samarbetet mellan myndigheterna i uppdraget generellt har bidragit till att uppfylla syftet. Den gemensamma kartläggningen och inringningen av behovsområden samt de ömsesidiga granskningarna av varandras produkter är exempel på moment där man sett att det varit givande att arbeta tillsammans. Samarbetet har också bidragit till en ökad samsyn, vilket i slutänden bör skapa minskad risk för dubbla budskap eller att myndigheternas produkter överlappar.

Vidare framkom att arbetsgruppen upplevde att man behövde lägga mycket tid på förarbete eftersom det fanns behov av uttolkningar av uppdragsformuleringen och de begrepp den innehåller. Det breda anslaget på uppdraget upplevdes försvårande. Det faktum att myndigheterna har skilda uppdrag och därmed även olika processer och olika långa ledtider är också faktorer som påverkar arbetet.

Man kan också konstatera att vissa behov som framkommit i arbetet inte har varit möjliga att hantera inom detta begränsade uppdrag. Det handlar främst om behovet av att myndigheterna gemensamt och tydligare ska kommunicera material till målgrupperna.

Inför framtida samarbeten mellan myndigheterna med att sammanställa kunskap kan myndigheterna beakta följande punkter:

- Låt planering och inledande diskussioner i arbetsgrupp och chefsgrupp ta tid. Finns det en stadig grund vad gäller sådant som inriktning och terminologi sparar vi tid i långa loppet.
- Var lyhörda för varandras olika uppdrag, se olikheterna som en styrka som ger större spridning av innehåll och produkt.
- Varierande former av samverkan och samarbete kan övervägas, utifrån vad man vill uppnå med uppdraget såväl internt mellan myndigheterna som externt gentemot målgrupperna.

6. Slutsatser och kommentarer

Elevers möjligheter att lyckas i skolan påverkas av såväl skolans och undervisningens kvalitet som av deras välmående, hälsa och närvaro i skolan. Utredningen Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (SOU 2021:11) beskriver bland annat hur den ökade förekomsten av psykiska, sociala och psykosomatiska problem bland barn och unga påverkar deras hälsa och därmed deras möjligheter till lärande.

Bland de skolmyndigheter som utsetts att arbeta med föreliggande regeringsuppdrag pågår redan många insatser för att bidra till utveckling av elevhälsa och stöd i skolväsendet. De sammanställningar som myndigheterna har tagit fram inom ramen för detta uppdrag utgör nedslag i några konkreta inriktningar där uppdragets arbetsgrupp har konstaterat ett behov av mer kunskap. Det handlar bland annat om att kunskapsmålens och betygssystemets utformning, och hur de omsätts i verksamheten, påverkar elevers möjligheter till lärande och utveckling såväl som deras hälsa och välbefinnande. Det handlar om skolans ansvar för att eleverna är närvarande i skolan, vilket kräver insatser för att främja närvaro och förebygga frånvaro. Slutligen handlar det även om betydelsen av tidiga insatser samt hur man kan arbeta med detta, i synnerhet för de barn som riskerar att hamna efter i språk- och därmed kunskapsutvecklingen.

Den myndighetsgemensamma arbetsgruppen har dessutom diskuterat hur myndigheterna ytterligare skulle kunna adressera behovet av att underlätta för uppdragets målgrupper att kunna hitta och använda sig av kunskapsunderlag inom området elevhälsa och stöd. Arbetsgruppen konstaterade dock att en sådan mer omfattande insats inte rymdes inom ramen för föreliggande uppdrag, men att den behöver tas vidare i andra sammanhang. Det pågående regeringsuppdraget om översyn av webbplatser och forskningsspridning¹⁰ innehåller bland annat frågor som berör detta. Frågor om tydligare gemensam kunskapsspridning har även lyfts¹¹ inom det formaliserade nätverk för forskningspridning och forskningsanvändning som de tre medverkande skolmyndigheterna tillsammans med Skolinspektionen driver. Syftet med nätverket är enligt den myndighetsgemensamma uppdragsbeskrivningen att, ”genom ökad samordning mellan myndigheterna, stödja våra målgrupper på ett tydligare sätt så att de ska möta ett mer enhetligt budskap och mer sammanhållet stöd för att kunna använda sig av vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”.¹² Arbetsgruppen för föreliggande uppdrag ser att nätverket är viktigt för

---

¹⁰ U2023_02135 Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningspridning

¹¹ Se vidare de rapporter som nätverket tagit fram under 2022–2023. Skolverkets Dnr 2020:1450, 2023:1793

¹² Uppdragsbeskrivning för myndighetsövergripande nätverk för närmare samarbete inom frågor om forskningspridning och forskningsanvändning. Skolverkets Dnr 2020:1450

möjligheten att gemensamt diskutera hur myndigheterna kan tillgängliggöra sina olika material.

I diskussioner om uppföljning har arbetsgruppen även konstaterat att myndigheterna behöver tydligare verktyg för att kunna följa upp i vilken utsträckning målgrupperna upplever att de sammanställningar som publiceras inom ramen för uppdraget ger stöd och kan få önskad effekt.

En ytterligare slutsats av arbetet är att det är positivt att skolmyndigheterna samverkar, vilket också har skett i ökad grad de senaste åren vid de tillfällen det är relevant. Gemensamma regeringsuppdrag är inte nödvändiga för att ett samarbete ska ske, men myndigheterna ser positivt på samverkan och det är något vi strävar efter att upprätthålla och förbättra.

Referenser

- Alloudi, M (2022). En litteraturöversikt av sammanställningar, systematiska översikter och empiriska studier. Ett urval av relevans för specialpedagogik, särskilt stöd och inkludering i den svenska kontexten. Skolforskningsinstitutet Dnr 2021/84.
- Folkhälsomyndigheten (2018). Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga? – Utvecklingen under perioden 1985–2014.
- Folkhälsomyndigheten (2023). Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021/2022
- Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Stockholm. Skolverket (2022). Ladda ned publikation - Skolverket
- Skollag (SFS nr: 2010:800)
- Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:334) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Skolverket (2022).
- Skolverket och Socialstyrelsen: Behovsinventering Vägledning för elevhälsan. Dnr 2020:281-1
- Skolverket (2022). Betyg och provning – kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning
- SOU (2016:94). Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera. Betänkande från Att vända frånvaro till närvaro - en utredning om problematisk elevfrånvaro [Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera, SOU 2016:94 \(regeringen.se\)](#)
- SOU (2021:11). Bättre möjlighet för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med funktionsnedsättning. Utbildningsdepartementet. [Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning, SOU 2021:11 \(regeringen.se\)](#)
- Språkutveckling och social inkludering. Att stödja barn med ett annat modersmål än svenska i förskola och förskoleklass. Skolforskningsinstitutet sammanfattar och kommenterar 2023:01. Solna: Skolforskningsinstitutet: ISSN 2003-3664
- U2023_02135 Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning. [Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning \(skolverket.se\)](#)
- Uppdragsbeskrivning för myndighetsövergripande nätverk för närmare samarbete inom frågor om forskningsspridning och forskningsanvändning. Skolverkets Dnr 2020:1450.